

Kokkolan kaupunki  
Sivistyskeskus  
PL 43  
67101 KOKKOLA

SAATE

25.3.2022

Viite diaarinumero VN/3049/2021

Alla on Kokkolan kaupungin sivistyskeskuksen lausunto opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä. Vastaukset on annettu lausuntopalvelussa kuhunkin esitettyyn kysymykseen erikseen.

Terho Taarna  
Sivistysjohtaja  
Kokkolan kaupunki  
terho.taarna@kokkola.fi

- 
1. **Opettajarekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset:** Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin tuottamiin hyötyihin ja rekisterin käyttötarkoituksiin. Onko rekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset kuvattu selvitysraportissa onnistuneesti ja eri tahojen tarpeet ja näkökulmat huomioiden? (Ks. raportin luku 6; osin luku 7).

Opettajarekisteristä olisi merkittävää hyötyä koulutuksenjärjestäjille esim. opetushenkilöstön rekrytoinneissa eri asteilla ja sen antamia tietoja olisi mahdollista hyödyntää myös koulutuksen rahoituksen määräytymisessä. Positiivista myös on, että huoltajat saisivat tietoa opettajien pätevyyksistä samalla tavalla kuin Varda-tietojärjestelmässä ja se toimisi tutkijoille tietopankkina koulutuksen kehittämisessä.

Rekisterin tuomat hyödyt ja käyttömahdollisuudet on kuvattu eri tahojen tarpeet ja näkökulmat huomioiden hyvin. Hienoa, että asiaa on myös mietitty lasten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta.

Kriittiset näkökulmat on otettu myös huomioon raportissa esim. onko uusi tieto tarpeellista ja millaisia ovat opettajarekisterin kustannukset kokonaisuudessa niin

tietovarannon rakentamisvaiheessa ja jatkossa. Tärkeää on, ettemme rakenna päällekkäisiä tietovarantoja.

Mikäli uusi tietovaranto rankennetaan, tulee sen palvella koulutuksenjärjestäjien tarpeita ja sitä tulee kehittää ensisijaisesti tästä lähtökohdasta. Lisäksi sen tulee tukea koulutustarpeiden ennakointia, koulutuksen kehittämistä ja arviointia kaikilla koulutuksen eri ikätasolla.

2. **Opettajarekisteriin liittyvät haasteet:** Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisteriin liittyviin haasteisiin. Onko opettajarekisteriin ja sen perustamiseen liittyvä haasteet huomioitu selvityksessä onnistuneesti? (Ks. osin luvut 6, 8 ja 9)

Opettajarekisterin vaatimien tietojen saaminen rekisteriin kaikkien opettajien osalta vaatii paljon työtä. Tuoreet kelpoisuustiedot lienevät melko helposti saatavilla, mutta vanhempien tietojen kerääminen ja pätevyysvaatimusten selvittäminen on haastavampaa, ja mikäli se jää opettajan työnantajana toimivan kunnan tai oppilaitosten hoidettavaksi, vaatii työ lisäresursseja. Raportissa haasteet on otettu kohtalaisen hyvin esille ja olennaista onkin määritellä, mistä asti tiedot kerätään.

Näkemyksemme mukaan opettajarekisteriin tulisi ensisijaisesti kerätä tiedot opettajan kelpoisuuteen liittyvistä opintosuorituksista ja tutkinnoista. Erilaisten muiden opintojen tai opettajan työhistorian saamista rekisteriin emme pidä yhtä tärkeänä ja siinä haasteena myös tietojen saaminen kattavasti rekisteriin. Opettajilla voi olla tällaisia opintoja tai työtehtäviä esim. ulkomailta ja niiden selvittäminen voi aiheuttaa haasteita.

3. **Opettajarekisterin kohderyhmät ja vaiheittainen eteneminen:** Pyydämme kommentteja raportissa esitettyihin opettajarekisterin kohderyhmiin ja vaiheittaiseen etenemiseen. Jos opettajarekisteri perustetaan, mitkä kohderyhmät opettajarekisterin tulisi kattaa, mitä koulutusasteita sen tulisi koskea? Miksi? Onko selvityksessä esitetty opettajarekisterin perustamisen vaiheistaminen tarkoituksenmukaista? (Ks. luku 7)

Rekisterin tulisi pidemmän päälle kattaa kaikki ne henkilöt, jotka toimivat oppilaitoksissa lyhytaikaisia sijaisuuksia pidempikestoissa opetustehtävissä. Näkemyksemme mukaan ensisijaisesti ja ensi vaiheessa rekisterin tulisi kattaa esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen opettajat, koska heidän kelpoisuutensa ovat kelpoisuusasetuksen pohjalta selkeimmin arvioitavissa. Muiden koulutusmuotojen ja -tasojen osalta tulkinnanvaraa kelpoisuuden arvioinnissa on nähdäksemme enemmän. Rekisterin vaiheittainen eteneminen onkin perusteltua. Tällöin esim. ohjelmassa esille

tulevat virheet voidaan korjata ennen seuraavaa vaihetta. Pidämme myös mahdollisena, että rekisteri saattaa jäädä kattamaan ainoastaan esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen, mikä sekin olisi merkittävä muutos nykytilanteeseen. Raportissa tuotiin myös hyvin esille, että kaikkia opettajia koskevat tilastotiedot jäävät aluksi puuttumaan osasta koulusektoreita verrattuna nykyiseen opettajatiedonkeruuseen, mikäli tiedonkeruu tehdään vaiheittain.

Ehdotusta kahdesta päivityksestä pidämme hyvänä.

Mietittäväksi jää, kuinka tarkasti sijaiset ja sijaisuudet tulisi sisällyttää rekisteriin. Oppilaitoksissa sijaisuuksien kesto voi vaihdella tunneista jopa vuosia kestäviin sijaisuuksiin. Näkemyksemme mukaan kovin lyhytaikaisia sijaisia ei tarvitsisi sisällyttää rekisteriin ja tähän tulisivin määritellä jokin aikaraja. Työnantajille sijaisten aiheuttama lisätyö ja sen aiheuttamat kustannukset rekisterin ylläpidon osalta tulisi huomioida.

4. **Opettajarekisterin sisällöt:** Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin sisältöihin. Mitä tietoja rekisterin tulisi kattaa? (Ks. luku 7.3)

Selvityksen antama esitys rekisterin tiedoista on hyvä ja kattava. Opettajan kaikkien koulutustietojen saaminen rekisteriin olisi hyödyllistä myös ei-tutkintoon johtavien koulutusten osalta, mutta tietojen kattava kerääminen voi muodostaa suureen haasteen. Sen sijaan esim. yleissivistävän koulutuksen opettajien veso-päivien kirjaamista opettajarekisteriin emme pidä välttämättömänä, mutta toki tällainenkin käyttömahdollisuus rekisteriin on hyvä rakentaa. Sen käyttäminen ja hyödyntäminen tulisi kuitenkin jäädä koulutuksenjärjestäjän harkittavaksi.

5. **Opettajarekisteriin liittyvät tiedonsaantioikeudet ja tietosuojakysymykset:** Pyydämme kommentteja opettajarekisteriin liittyviin tiedonsaantioikeuksiin ja tietosuojakysymyksiin. Pitäisikö opettajarekisterin tietojen saatavuus organisoida jotenkin toisin kuin mitä selvityksessä esitetään? (Ks. erityisesti luku 9.5; osin myös muut luvun 9 alaluvut)

Selvityksessä oli nähdäksemme hyvin kuvattu opettajarekisteriin liittyvät tiedonsaantioikeudet ja tietosuojakysymykset sekä tietojen saatavuuden organisointi. KOSKI-tietokannan hyväksikäyttö lienee mahdollista myös opettajarekisterissä, mutta ainakin alkuvaiheessa lienee syytä varautua siihen, että eri koulutuksenjärjestäjien tietojärjestelmissä opettajia koskevat tiedot on puutteellisesti tai eri tavoin kirjattu, mikä voi aiheuttaa ongelmia tiedonsiirrossa.

6. **Opettajarekisterin kustannukset:** Pyydämme kommentteja rekisterin perustamiseen ja ylläpitoon liittyviin kustannuksiin. Onko opettajarekisterin kustannukset kuvattu selvityksessä onnistuneesti? Millaisia selvityksen ulkopuolelle jääneitä kustannuksia opettajarekisterin perustamisesta ja ylläpidosta voi aiheutua? (Ks. pääasiassa luku 8.1)

Opettajarekisterin kustannusrakenne on kuvattu hyvin selvityksessä. Opetusrekisterin rakentaminen KOSKI-tietovarannon kylkeen aiheuttaa sen, että koulutuksenjärjestäjille kohdistunee ainakin rekisterin perustamisen ja käytön alkuvaiheessa merkittävää lisätyötä, jonka aiheuttaa myös lisäkustannuksia, joten toivottavaa olisikin, että tämä tiedonkeruuseen kohdistava kustannus korvattaisiin koulutuksen järjestäjille.

7. **Vaihtoehdot rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle:** Pyydämme kommentteja vaihtoehdoista rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle. Onko esityksessä huomioitu riittävän kattavasti muut vaihtoehtoiset tavat tiedonkeruulle? Olisiko selvityksessä esitetylle opettajarekisterille toimivaa vaihtoehtoa, joka tuottaisi tarvittavaa tietoa opettajista? Miten nykyistä kolmen vuoden välein toteutettavaa opettajatiedonkeruuta tulisi kehittää nykyisiä ja tulevia tietotarpeita vastaavaksi? (Ks. pääasiassa luku 8.3, myös 3.4)

Esityksessä on riittävästi tuotu esille vaihtoehtoja tiedonkeruulle ja myös niiden heikkoudet on hyvin tuotu esille. Nykyinen kolmen vuoden välein tehtävä kyselypohjainen tiedonkeruu ei opettajatietojen osalta ole vertailukelpoinen, koska vastausprosentti on laskenut koko ajan. Mikäli tätä halutaan jatkaa, voitaisiinko kyselyä yksinkertaistaa ja lyhentää, jolloin vastausprosentti mahdollisesti nousisi.

8. **Muut mahdolliset huomiot opettajarekisteriselvitykseen liittyen**

Opettajan ammattinimikkeen suojaaminen jää tässä selvityksessä huomioimatta.

9. **Kannatatteko selvityksessä kuvatun opettajarekisterin perustamista?** (Vastausvaihtoedot: KYLLÄ / Kyllä, alla kuvatuilla muutoksilla / Ei)

KYLLÄ, mikäli rekisterin perustamisesta ja ylläpidosta aiheutuvat kustannukset korvataan kunnille. Lisäksi pidämme tärkeänä, että opettajan kelpoisuuksiin vaikuttavat opintasuoritus- ja tutkintotiedot saataisiin rekisteriin mahdollisimman kattavasti jo niiltä yliopistoilta, korkeakouluilta ja muilta oppilaitoksilta, joissa opinnot ja tutkinnot on suoritettu.